

สื่อมวลชนกับการเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้านหนังตะลุง

นางสาวจเรศ ณรงค์ราช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974 17 3981 8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I2217199x

MASS MEDIA AND MODIFICATION OF SHADOW PUPPETS 'NUNG TA LOONG'

Miss Rotjaret Narongrach

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-3981-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สื่อมวลชนกับการเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้านหนังตะลุง

โดย

นางสาวจรุศ ณรงค์ราช

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิร โสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิติติ กันภัย)

รจเรศ ณรงค์รัช : สื่อมวลชนกับการเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้านหนังตะลุง.
(MASS MEDIA AND MODIFICATION OF SHADOW PUPPETS 'NUNG TA LOONG')
อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์, 288 หน้า. ISBN 974-173981-8.

การวิจัยเรื่อง “สื่อมวลชนกับการเปลี่ยนแปลงของสื่อพื้นบ้านหนังตะลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของหนังตะลุงในปัจจุบันและการยอมรับจากผู้ชม และเพื่อวิเคราะห์กลวิธีต่อรองของนายหนังตะลุงต่อการเข้ามาของสื่อมวลชน โดยศึกษาหนังตะลุงในพื้นที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดพัทลุง, สงขลา, ตรัง, และนครศรีธรรมราช เพราะมีการแสดงหนังตะลุงมากที่สุด การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ การสำรวจและการสังเกตภาคสนาม, การสัมภาษณ์เชิงลึก, และการวิเคราะห์กระบวนการสร้างและแสดงหนังตะลุง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา 3 กลุ่มคือ นายหนังตะลุง, นักวิชาการ, และผู้ชม

ผลการศึกษาพบว่า หนังตะลุงมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดในปัจจุบันโดยปรับเนื้อหาการแสดงเป็นหนังตะลุงทอล์คโชว์ คือเพิ่มบทเจรจาโดยนำข่าวสารและมุขตลกมาสร้างความสนุกให้ผู้ชมหัวเราะตลอดการแสดง เพิ่มดนตรีสากลเข้ามาเพื่อบรรเลงเพลงลูกทุ่ง และบางคณะมีนักร้องโดยเฉพาะ ลดการขับกลอน ไม่เน้นการดำเนินเรื่องเป็นนิยาย เปลี่ยนมาใช้โรงหนังสำเร็จรูป ส่วนพิธีกรรมการไหว้ครู รูปหนังตะลุง และการใช้ภาษาได้ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของหนังตะลุง ยังคงธำรงรักษาไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนดังกล่าวได้รับการยอมรับจากผู้ชมเป็นอย่างดี

ส่วนการต่อรองของนายหนังตะลุงต่อการเข้ามาของสื่อมวลชนพบว่า นายหนังตะลุงมีกลวิธีต่อรองแบบ Addition คือรับของใหม่เข้ามา ในขณะที่ของเดิมยังคงอยู่เหมือนเดิม ส่วนที่มีการต่อรองมากที่สุดคือเนื้อหาที่ได้เพิ่มความรู้ ข่าวสาร และมุขตลก ในบทเจรจา และเพิ่มเครื่องดนตรีและเพลงประกอบการแสดง ซึ่งการต่อรองขึ้นอยู่กับความสามารถและต้นทุนทางการแสดงของนายหนังแต่ละคน นายหนังที่สามารถนำสารจากสื่อมวลชนมาใช้ในการแสดงหนังตะลุงได้มากกว่าจะได้รับความนิยมจากผู้ชมมากกว่า

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต.....*court*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*✓*.....

4685106628 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: FOLK CULTURE / FOLK MEDIA / SHADOW PLAY

ROTJARET NARONGRACH : MASS MEDIA AND MODIFICATION OF SHADOW PUPPETS 'NUNG TA LOONG'. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUTEE POLPONG, 288 pp. ISBN 974-173981-8.

The research entitled “Mass Media and Modification of Shadow Puppets ‘Nung Ta Loong’ ” aims to study the modification of Shadow Puppets, Nung Ta Loong, to the current circumstance where there is interference from mass media by analyzing the negotiating strategies Nung Ta Loong performer (Nai Nung) used to maintain their business. The field research has been conducted in 4 provinces in the South of Thailand – Phattalung, Songkha, Trung, and Nakomsrithammarat – where Nung Ta Loong was originated and are mostly found. Field survey and Field Observation, Depth Interview, and a cultural text Analysis were used as tool of data collection with 3 sample groups - Nai Nung, academicians, and audiences.

The study found Nai Nung has developed different approaches that allow them to suit the demand of changing local audiences. Nai Nung have adjusted the presenting technique of performance from telling novel (Ramakien) story to talk show adding real life and current news as well as humorous anecdote to show. Classical Thai music is replaced with popular folk song. Poetic verse is less in usage and most stories now use a lot of normal dialogue for most of the performance. The traditional theater is changed to instant stage. These changes are well accepted by the audiences. However, some of the old traditions are still remained. Ritual practices such as Wai Kru ceremony (showing of true respect to teachers) is commonly practicing. The original style of puppets and southern dialect are still being used by performers.

It could be concluded that Nai Nung uses “Addition approaches” adding the new style of entertainment techniques while some original practices are still reserved. How much the show can be adapted depends upon Nai Nung’s ability and experience. The more modification is made to serve the modern mass media, the more popular Nung Ta Loong will gain from audiences

Department Mass Communication

Field of study Mass Communication

Academic year 2005

Student’s signature.....

Advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก รศ. สุธิ พลพงษ์, รศ. ดร.กาญจนา แก้วเทพ, ผศ. ดร.กิตติ กันภัย, และ ผศ. ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ที่ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ให้ทางออก และให้กำลังใจอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง และจะจดจำไว้เสมอถึงความเสียสละและความอดทนของอาจารย์ที่ได้กรุณามาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ

ขอขอบพระคุณนายหนังตะลุงทุกท่าน ที่มีมิตรไมตรี กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ ด้วยความยินดี และขอขอบพระคุณที่ท่านข้าราชการแสดงหนังตะลุงให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรม ของชาติต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลอื่นๆทุกท่านที่ช่วยให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ Mc13 ทุกคน ที่ทำให้การเรียนและการทำงานวิจัยสนุกเสมอ ขอบคุณน้ำใจเย็นๆ และกำลังใจอุ่นๆ ที่มีมาให้อย่างพอดีๆ ตลอดเวลา ผู้วิจัยจะระลึกถึงเสมอ

ขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่ ที่ช่วยเหลือ ดูแล ทุกเรื่อง และเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยมากที่สุด ถ้าไม่มีพ่อแม่ ผู้วิจัยอาจจะไม่มีความอดทนพอที่จะทำงานให้สำเร็จได้เร็วเท่านี้ ขอขอบพระคุณบรรพบุรุษที่เล่นหนังตะลุงและมโนราห์ แม้ว่าผู้วิจัยจะไม่สามารถสืบทอดได้เลย แต่ผู้วิจัยก็ภาคภูมิใจที่ได้เป็นลูกหลานของท่าน และจะพยายามรักษาไว้ให้คงอยู่ต่อไปเท่าที่จะสามารถทำได้

ขอกราบขอบพระคุณ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ที่เป็นที่พึ่ง ให้ผู้วิจัยเข้มแข็ง มีสมาธิ มีความเพียร มีสติ ไม่เป็นทุกข์มากกับอุปสรรคและความยากในการทำงานวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาวิจัย.....	11
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์.....	11
ข้อสันนิษฐาน.....	12
ขอบเขตของการศึกษา.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดเรื่องสื่อพื้นบ้าน.....	16
แนวคิดเรื่องสื่อพื้นบ้านหนังตะลุง.....	23
แนวคิดเรื่องการเข้ามามีอิทธิพลของสื่อมวลชน.....	29
ทฤษฎีเทคโนโลยีสื่อสารเป็นตัวกำหนด.....	32
แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมประชานิยม.....	33
แนวคิดเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม.....	35
แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์.....	37
แนวคิดเรื่องการต่อรองทางวัฒนธรรม.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	46
การสำรวจภาคสนาม.....	46
การสัมภาษณ์เชิงลึก.....	48
การวิเคราะห์กระบวนการสร้างและแสดงหนังตะลุง.....	51

การนำเสนอข้อมูล.....	53
บทที่ 4 การเปลี่ยนแปลงของหนังสือและ การยอมรับจากผู้ชม.....	55
การเปลี่ยนแปลงของหนังสือตามบริบททางสังคม.....	55
องค์ประกอบของหนังสือที่ปรับเปลี่ยนไป.....	96
ปัจจัยด้านผู้ชมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหนังสือในปัจจุบัน.....	117
บทที่ 5 กลวิธีต่อรองกับสื่อมวลชนของนายหนังสือ.....	120
สื่อมวลชนที่เป็นแหล่งข้อมูลของนายหนังสือ.....	121
กลวิธีการต่อรองของนายหนังสือ.....	129
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	144
สรุปผลการวิจัย.....	144
อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	147
รายการอ้างอิง.....	155
ภาคผนวก.....	162
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	179

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สรุปแนวทางการศึกษา.....	54
ตารางที่ 2 การปรับเปลี่ยนของหนังตะลุงตามบริบททางสังคมในยุคที่ 1.....	61
ตารางที่ 3 การปรับเปลี่ยนของหนังตะลุงตามบริบททางสังคมในยุคที่ 2.....	67
ตารางที่ 4 การปรับเปลี่ยนของหนังตะลุงตามบริบททางสังคมในยุคที่ 3.....	76
ตารางที่ 5 การปรับเปลี่ยนของหนังตะลุงตามบริบททางสังคมในยุคที่ 4.....	84
ตารางที่ 6 การปรับเปลี่ยนของหนังตะลุงตามบริบททางสังคมในยุคที่ 5.....	93
ตารางที่ 7 การรับสื่อของนายหนังตะลุงทั้ง 3 กลุ่ม.....	127
ตารางที่ 8 เปรียบเทียบการดัดแปลงโครงเรื่องจากสื่อมวลชนของนายหนัง.....	130
ตารางที่ 9 เปรียบเทียบการดัดแปลงเนื้อหาจากสื่อมวลชนของนายหนัง.....	134
ตารางที่ 10 เปรียบเทียบการดัดแปลงดนตรีและเพลงประกอบการแสดงหนังตะลุง จากสื่อมวลชนของนายหนัง.....	140